

अविद्या मृत्युं तीर्त्वा विद्याऽमृतमश्नुते ।

झरन प्रबोधिनी

घडो ज्ञानाचा उद्बोध । भक्तिप्रेमाचा कलोळ ।

मासिक वृत्त

सौर ज्येष्ठ १९३२ चे वृत्त

सौर अष्टाव्या १, शके १९३२ दि. २२/६/२०१०

दृष्टिक्षेपात ज्ञान प्रबोधिनी

शिक्षण ग्रामविकासन संघटन संशोधन आरोग्य एकात्मता

युवक विभाग

युवती विभाग

छात्र प्रबोधन →

संवादिनी

ग्रामीण संघटन

नागरी वस्ती संघटन

• कुमार-युवकांसाठी मासिक

• विद्यार्थी, शिक्षक, पालकांसाठी प्रकाशने

• विद्यार्थ्यांसाठी विविधांगी उपक्रम, शिबिरे, सहली

• गावेगावी विद्यार्थ्यांच्या विकासाची चळवळ

राष्ट्रीय एकात्मता

काश्मीर मैत्री व अभ्यास गट : मा. पांडुरंग पोळे (DCE, रियासी) यांनी रियासी जिल्हामध्ये बचत गटाचे प्रशिक्षण आयोजित केले होते. या प्रशिक्षणासाठी प्रशिक्षक म्हणून या कामाचा मोठा अनुभव असणाऱ्या मा. सुवर्णाताई गोखले आणि मा. बागेश्वीताई पोंक्हे यांना निमंत्रित केले होते. दि. ९ ते १२ जन दरम्यान ३ स्वतंत्र तालुक्यात झालेल्या या प्रशिक्षणात बचत गट म्हणजे काय ? बचत गटांचे कामकाज कसे चालवावे ? बचत गटांचे फायदे इ. संदर्भात साधारण २१० अंगणवाडी ताईचे प्रशिक्षण घेतले. प्रशिक्षणामध्ये चर्चेव्यतिरिक्त खेळ, कृती सत्रे इ. चाही समावेश होता. बचत गटांसाठी नेमलेल्या निरीक्षकांचे प्रशिक्षण दि. १८ व १९ जून ला रियासी येथे होत आहे. असे प्रशिक्षण ५० ग्रामसेवकांसाठी / गावपातळीवरील कार्यकर्त्यांसाठीही झाले.

सोलापूरच्या ८ जणांच्या युवक गटाने स्थानिक युवक गटांच्या मदतीने बिजविहारा (जि. अनंतनाग) येथे ७० युवकांचे 'जीवन कौशल्य विकास शिबिर' दि. १४ ते १६ जून रोजी घेतले. यामध्ये व्याख्याने, खेळ, गटकार्य, गटचर्चा यातून व्यक्तिमत्त्व विकास साधण्यावर भर देण्यात आला.

निवेदन

आपल्या विभागाचे मासिक वृत्त कृपया सौर २५ पर्यंत पाठवावे, तसेच पुढील महिन्यात होणाऱ्या महत्त्वाच्या कार्यक्रमांची माहिती कळवावी.

शिक्षण प्रभाग

❖ ज्ञान प्रबोधिनी, प्रशाला ❖

प्रशालेचा इ. १०वी चा अंतिम निकाल दि. २८ मे रोजी जाहिर झाला.

१०/१० श्रेण्यांक - ६ विद्यार्थी
९०% च्या वर - ४१ विद्यार्थी
८०% ते ९०% - २७ विद्यार्थी

ईशान ढेकणे, हर्षवर्धन जोग, रोहित केंजळे, तेजस कुलकर्णी, विभा नासेरी आणि अनीहा पटवर्धन यांना १०/१० श्रेण्यांक मिळाले.

दि. १९ जून रोजी इ. ५वी ते ८वी या इयतांसाठी इंग्रजी या विषयाकरिता प्रभुत्व अध्ययन पद्धती सुरु करण्यासाठी प्रभुत्व पातळीची परीक्षा घेण्यात आली. प्रत्येक पातळी क्षमतेनुसारच यापुढे त्या गटात विद्यार्थ्यांना हे विषय शिकता येणार आहेत.

महाराष्ट्र प्रज्ञा शोध या परीक्षेत इ. ९वी तील व्योम केळकर व दीपक साळुंके हे विद्यार्थी निवडले गेले.

❖ स्पर्धा परीक्षा केंद्र ❖

राज्य लोकसेवा आयोग परीक्षेच्या सामान्य अध्ययन वर्गासाठी नव्याने १२५ विद्यार्थी केंद्रात दाखल झाले आहेत. सर्व वैकल्पिक विषयांचे मिळून एकूण ३०० विद्यार्थ्यांचे प्रवेश निश्चित झाले आहेत.

मिशन १२०० : केंद्रीय लोकसेवा आयोग पूर्व परीक्षा दिलेल्या विद्यार्थ्यांना मुख्य परीक्षेच्या तयारीसाठी हा वर्ग असतो. या वर्गासाठी सामान्य अध्ययन व वैकल्पिक मिळून २०० विद्यार्थी केंद्रात प्रवेश घेतलेले आहेत याची प्रवेश प्रक्रिया अजून चालू आहे.

केंद्रीय लोकसेवा आयोग यशवंत मुलाखती :

मुलाखती : २००९ चे परीक्षेमध्ये यश मिळवून विविध सेवांसाठी निवड झालेल्या दहा जणांच्या खुल्या मुलाखती दि. २९ मे व ५ जून रोजी झाल्या.

❖ ज्ञान प्रबोधिनी, निगडी केंद्र ❖

दि. १० व १२ जून रोजी निगडी केंद्रातील सर्व अध्यापकांच्या शिबिरामध्ये १२५ अध्यापक सहभागी झाले होते.

शैक्षणिक संघटनेतील व्यवस्था व गटांचे व्यवस्थापन, मूल्यमापन व शिक्षणातील नवीन प्रवाह - ज्ञानरचनावाद या विषयांवर व्याख्याने झाली.

❖ ज्ञान प्रबोधिनी, सोलापूर ❖

पूर्वप्राथमिक : दि. ९ व १० जून रोजी सोलापूर केंद्रातील १२ व निगडी केंद्रातील ५ अशा १७ सदस्यांची कार्यशाळा झाली. यामध्ये मुख्यतः ज्ञान प्रबोधिनीतील बालशिक्षणाचे प्रारूप तयार करण्याविषयी डॉ. उषाताई खिरे यांच्या मार्गदर्शनाखाली चर्चासत्रे झाली व पुढील वर्षाची कार्यपद्धती निश्चित झाली.

माध्यमिक : दि. ९ जून ते ११ जून रोजी झालेल्या प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षक शिबिरात प्रेरणासत्रात मा. महेंद्रभाईनी जोनाथन सीगल या पुस्तकाचे क्रमशः वाचन केले व त्यावर चर्चा घेण्यात आली. खातेनिहाय, खात्याच्या वार्षिक योजनेचा आराखडा अशी नियोजन सत्रे घेण्यात आली.

शिशु अध्यापिक विद्यालय : दि. ११ जून रोजी शिशु अध्यापिका विद्यालयाला संचालक भेट झाली.

संघटन प्रभाग

* व्यक्तिगत पुढाकाराने नवा प्रयोग : दि. २ जूनला 'सकाळ'मध्ये 'विद्याव्रत संस्कार व्याख्यानमालेसंबंधी निवेदने दिले होते. दि. ४ जून ते ९ जून रोज दोन तास याप्रमाणे विद्याव्रतावर प्रा. अभयाताई टोळ यांच्या घरी सर्व व्याख्याने झाली.

व्याख्यानांसाठी पाच विद्यार्थिनी (इ. ८वी ते १२वी) व ३ विद्यार्थी (८वी, ९वी) तील होते. सहाजण इंग्रजी माध्यमातील आणि दोन जण मराठी माध्यमांचे होते. विद्याव्रत संस्कार दि. १३ जूनला झाला. त्यात २ विद्यार्थी व ४ विद्यार्थिनींनी सहभाग घेतला. कार्यक्रम एका विद्यार्थ्याच्या घरी झाला. संस्काराला २५ जण उपस्थित होते. त्यानंतर पालकांची निवेदन, विद्यार्थ्यांचे संकल्पकथन झाले.

* युवती विभाग : दि. ११ ज्येष्ठ ते १९ ज्येष्ठ (दि. १ ते ९ जून)या कालावधीत दहा युवतींची म्हैसूर-बंगलोर येथे 'मातृभूमी परिचय सहल' झाली. विवेकानंद गिरिजन कल्याण केंद्र व करुणा ट्रस्ट, रामकृष्ण मठ, म्हैसूर, प्रशान्ती कुटीरम, वेदविज्ञान गुरुकुल, इस्कॉन व भारतीय विज्ञान संस्था, बंगलोर येथे या गटाने भेटी दिल्या.

दि. २१ ते २३ ज्येष्ठ (११ ते १३ जून) या कालावधीत दहावी झालेल्या सहा युवतींचे मार्गदर्शिका प्रशिक्षण शिबिर निगडी येथे झाले. तत्वसप्तक, प्रबोधिनी प्रार्थना, युवती संघटन, विविध कार्यकर्त्यांचे अनुभवकथन इ. विविध विषयांवर सत्रे आयोजित करण्यात आली होती.

* स्त्री-शक्ति-प्रबोधन : दि. ३ व ४ जून रोजी 'स्त्री शक्ति प्रबोधन' गटाची संयुक्त प्रदीर्घ बैठक साळुंबे येथे ग्राम प्रबोधिनीत झाली. त्याला ४५ सदस्यांची उपस्थिती होती. गटश: वार्षिक नियोजनाबोरोबर पद्यसत्र, मा. विवेकराव कुलकर्णी यांचे सत्र मा. संचालकांबोरोबर अनौपचारिक गण्ठा, इ. सत्रे झाली. या बैठकीच्या वेळी संवादिनीच्या दोन सदस्यांनी प्रथम प्रतिज्ञा तर एका सदस्यांनी द्वितीय प्रतिज्ञा घेतली. 'मला कळलेली ज्ञान प्रबोधिनीची वैशिष्ट्ये' यावर गटचर्चा झाली.

पालवी गटाने सदस्यांसाठी तीन दिवसांचे कार्यओळख शिबिर घेतले. यासाठी विविध विषयांवर तज्ज्ञ शिक्षकांनी मार्गदर्शन केले.

❖ विस्तार केंद्र ❖

* बोरीवली विस्तार केंद्र : एप्रिल २०१० ला झालेल्या दहाव्या विद्याव्रत सोहळ्याचा पहिला पाठपुरावा दि. २९ मे रोजी झाला. शिबिरातील १२ विद्यार्थी व १० युवक असा २२ जणांचा गट कर्जत येथील 'पेठ' गढ येथे पदभ्रमणासाठी गेला.

दि. १२ जून रोजी बोरीवली केंद्राचा वर्षारंभ सोहळा संपन्न झाला. युवक व प्रौढ मिळून २५ सदस्य उपस्थित होते. वर्षारंभानंतर सगळ्यांनी सामूहिक व वैयक्तिक संकल्पही केले.

* डोंबिवली विस्तार केंद्र : निवासी शिबिर : सौर वैशाख २२, २३ व २४ (१२, १३ व १४ मे) रोजी इ. ६वी ते इ. ९वी च्या विद्यार्थ्यांसाठी निवासी शिबिर अंबरनाथच्या गुरुकुल शाळेत घेण्यात आले. एकूण ४७ प्रबोधक सहभागी झाले होते.

विद्याव्रतींचे निवासी शिबिर : गतवर्षी ऑक्टोबर आणि एप्रिल महिन्यात झालेल्या विद्याव्रत शिबिरातील मुलांसाठी सौर ७, ८ व ९ ज्येष्ठ (२८ ते ३० मे) या कालावधीत अंबरनाथ येथील गुरुकुल शाळेत निवासी शिबिर संपन्न झाले. शिबिरास एकूण २७ विद्याव्रती उपस्थित होते.

अभ्यास शिबिर : डोंबिवलीतील कार्यकर्त्यांसाठी बदलापूर येथे दि. २१ ते २३ मे या कालावधीत अभ्यास शिबिर घेण्यात आले. मा. संचालक, हर्षाताई आणि आदित्य शिंदे यांचे मार्गदर्शनपर व्याख्यान, घटनेतील महत्वाच्या उद्दिष्टांवर 'प्रकट चिंतना'च्या आधारे गटश: चर्चा, प्रार्थनेचा अर्थ उलगडून दाखवणारी मा. संचालकांची दोन सत्रे ही या अभ्यास शिबिराची वैशिष्ट्यपूर्ण सत्रे होती.

'हिंदू जीवनदृष्टी' यावर मा. संचालक, 'जनी जनार्दन ऐसा भाव' या तत्त्वावर हर्षाताई, तर 'विकास' या तत्त्वावर आदित्य शिंदे यांची मार्गदर्शनपर व्याख्याने झाली. मा. भाऊ, मा. संचालक आणि मा. हर्षाताई यांच्या अनुभवकथनाची सत्रे कार्यकर्त्यांची प्रेरणा वाढवणारी ठरली.

हिंदू जीवनदृष्टी, जनी जनार्दन ऐसा भाव आणि विकास या तत्त्वांवरील व्याख्यानांच्या आधी स्थानिक कार्यकर्त्यांनी डोंबिवली केंद्राच्या कामाच्या आधारे या तत्त्वांची मांडणी केली. त्याचबरोबर उत्तमता आणि विज्ञानाभिमुखता या तत्त्वांवर चार कार्यकर्त्यांनी विचार मांडले.

मातृभूमी पूजन : सौर २४ वैशाख (१४ मे) रोजी पहिल्या निवासी शिबिराचा समारोप मातृभूमीपूजनाने झाला. शिबिरार्थी, पालक व कार्यकर्ते मिळून अंदाजे १०० जण उपस्थित होते.

सौर ९ ज्येष्ठ (दि. ३० मे) रोजी विद्याव्रतींच्या निवासी शिबिराची सांगता देखील मातृभूमीपूजनाने झाली. अंदाजे ८५ जण उपस्थित होते.

युवक अभ्यास मंडळ : सौर १५ ज्येष्ठ (५ जून) रोजी सायली वैद्य हिने आयुर्वेद या विषयावर आपले विचार मांडले. १६ जण उपस्थित होते. सौर २४ ज्येष्ठ (१४ जून) रोजी तुषार घाटे याने भगवद् गीतेवरील विचार मांडले. त्यावेळी १२ जण उपस्थित होते.

संवादिनी : संवादिनीच्या मासिक बैठकीत पर्यावरण दिनाचे औचित्य साधून कचराकोंडी हा लघुपट दाखविण्यात आला. पर्यावरण रक्षणासाठी आपला कृतिपूर्ण सहभाग कसा असावा या विषयावर गटचर्चा झाली. एकूण ३५ जणी उपस्थित होत्या.

संशोधन प्रभाग

प्रज्ञा मानस संशोधिका : अभिक्षमता मापन आणि मार्गदर्शन विभागात इ. १२वीचा निकाल लागल्यामुळे खूपच गर्दी झाली. सुमारे ३०० जणांचे संगणकावरील आणि मुंबई, गोवा, बारामती इ. ठिकाणच्या २०० जणांचे लेखी अभिक्षमता मापन आणि मार्गदर्शन या विभागात सुरक्षीत पार पडले. सासाहिक सकाळमध्ये श्रीमती निलिमाताई आपटे यांचा अभिक्षमता मापनावरील लेख छापून आला.

शालेय मानसशास्त्र : पदव्युत्तर पदविका वर्गाच्या Internship चा अभ्यासक्रम सुरु झाला. तसेच Child and Adolescent Psychology च्या यावेळच्या तुकडीची परीक्षा संपून दुसऱ्या तुकडीचे प्रवेश सुरु झाले. यावेळी २७ जणांनी परीक्षा दिली.

औद्योगिक सेवा विभागाकडून महिंद्र, जनरल मोर्टर्स या चालू असलेल्या कामाबरोबर हिंदुस्थान, कोकाकोला, किल्लोस्कर ब्रदर्स, जॉन डिअर आणि एल. जी. इलेक्ट्रॉनिक्स यांचीही कामे जोरात सुरु आहेत. श्री. श्रीनिवास मांडके हे अनुभवी अधिकारी यामध्ये नियमित कार्यरत आहेत. समुपदेशन सेवेचा लाभ सुमारे २० विद्यार्थ्यांनी घेतला आणि मानसपटाच्या चाचणीकामामध्येही १७ जणांचा सहभाग होता.

‘यशदा’मध्ये ‘भावनिक बुद्धिमत्ता’ विषयावर प्रशिक्षकांच्या प्रशिक्षण सत्रांसाठीच्या लेखनात योगदान देण्यासाठी मा. वनिताताईची उपस्थिती होती.

मा. संचालकांनी याही महिन्यात संशोधन व शैक्षणिक उपविभागांना भेटी देऊन सर्वांना एकत्र मार्गदर्शन केले.

ग्राम विकास प्रभाग

स्त्री शक्ती प्रबोधन (ग्रामीण) :

किशोरी विकास

श्रीरामनगर येथे १३ जणांचे किशोरी विकास शिबिर घेतले. त्यात कलात्मक गोष्टी, बौद्धिक खेळ, वाचन कौशल्ये इ. विषयावर माहिती दिली व त्यांना विषयवार नाटके बसवून सादर केली. शिबिर जयश्रीताईनी घेतले (MSW).

युवती विकास

साखर येथे चालू असणारा सहा महिन्याचा शिवणवर्ग यशस्वी पूर्ण झाला.

ITT व प्राज इंडिस्ट्रिज यांनी कॉटन किंगसह नसरापूर येथे औद्योगिक शिवणवर्ग सुरु झाला त्या वर्गास आपल्या संपर्कातून २० जणांची नाव नोंदणी झाली हा वर्ग तीन महिने चालेल.

आंबवणे येथे तीन महिन्याचा शिवण वर्ग सुरु झाला त्याला जवळपासच्या ४ गावातून ११ जणी येतात.

महिला विकास

वेल्हे तालुक्यातील सर्व प्रबोधिकांची एकत्र बैठक वेल्ट्याला झाली. त्यास २२ जणी (१६ गावे) आल्या होत्या. वेल्ह्यातील भट्टी गावातील १० जणांनी एकत्र बंब खरेदी केली. त्यास आपण रु. ४५,०००/- चे प्रासंगिक अर्थसहाय्य केले. शिवरे येथे नव्याने रु. ५००/- दर महिन्याला प्रत्येकिने बचत करायची असा गट सुरु झाला. सांगवी येथे दोन सहली (१६ जणांच्या) आयोजित केल्या होत्या.

☆ मा. संचालकांची खालील व्याख्याने ☆
ऐकण्यासाठी उपलब्ध आहेत.

संपर्क : संचालक कार्यालय, पुणे

२४२०७१०२

- वर्गाध्यापकत्व, प्रशाला अध्यापक शिबिर, पुणे
- प्रतिज्ञाग्रहण, स्त्री शक्ती प्रबोधन बैठक साळुंबे

◆ पान एक वरचा उजवा कोपरा ◆

प्रबोधिनीतील प्रत्येक प्रभागातील प्रत्येक विभागाची रचना दर महिन्याला देण्यात येणार आहे. त्यातील पहिली रचना ‘छात्रप्रबोधन’ची दिलेली आहे.

